

ЕМОЦІЙНЕ ВИГОРАННЯ ПЕДАГОГІВ ПРИ РОБОТІ З ДІТЬМИ-СИРОТАМИ ТА ДІТЬМИ, ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ

Сирітство – це явище яке характеризує спосіб життя дітей та молоді, які в силу різних подій залишилися без батьківського піклування.

Дитина-сирота – це дитина, в якій померли або загинули батьки.

Діти, позбавлені батьківського піклування, – особи віком до 18 років, які залишилися без піклування одного або обох батьків у зв'язку з відсутністю батьків або позбавлення їх батьківських прав; обмеження їх в батьківських правах; визнання батьків безвісно відсутніми, недієздатними (обмежено дієздатними); перебування батьків у лікувальних закладах; відбуття покарання у вигляді позбавлення волі, перебування у місцях утримання під вартою підозрюваних та звинувачених у скоєні злочину; ухилення батьків від виховання дітей чи захисту їх прав та інтересів; відмова батьків забрати своїх дітей із виховних лікувальних закладів, закладів соціального захисту та ін.

Доля дітей, які залишилися без батьківського піклування, вирішується органами опіки та піклування, що функціонують при місцевих органах виконавчої влади. Завдання працівників таких органів, як найкраще влаштувати долю дитини.

Упродовж останніх років спостерігається посилення ролі працівників соціальної сфери у вирішенні життєвих проблем дитини, яка залишилася без батьківського піклування. Особлива роль відводиться педагогам інтернатних закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Будь-яка державна установа, в стінах якої виховуються такі діти, стикається з безліччю невирішених проблем, а відповідно вирішувати всі питання необхідно безпосередньо її працівникам.

Серед причин, що спонукали вибрати професію педагога в інтернатному закладі головною є бажання допомогти дітям, які залишилися без піклування батьків.

Перед педагогом інтернатного закладу стоїть завдання створити умови:

- для виходу з проблемної життєвої ситуації, в якій опинилася дитина:

- коли дитина зможе самостійно здійснювати власні життєві функції. Таким чином, педагогу необхідно створити сприятливе соціальне середовище для дитини.

Загально відомо, що педагог в інтернатному закладі, – це особа, яка має педагогічну спеціальність, але перебуваючи на цій посаді він повинен бути:

- правознавцем (здійснення і захист прав дитини);
- соціальним працівником (життєзабезпечення дитини);
- психологом (вивчення стану та корекція психічного розвитку дитини);
- координатором (представлення інтересів дитини в державних і громадських структурах);
- педагогом-організатором (проведення соціально-культурних заходів).

Таким чином, педагог в інтернатних закладах виконує багато роботи, яка, навіть, не входить в його компетенцію.

При цьому, діяльність педагога вимагає постійного емоційного напруження, прояву співчуття, толерантності, стриманості, зосередженості, та як відомо для цього потрібна неабияка психологічна підготовка та постійна практика. Професійна готовність педагога – це показник професійної зрілості особистості і моральнопсихологічного наповнення, які є необхідними для високої професійної віддачі.

Емоційне вигорання – це як певний механізм психологічного захисту, який створює особистість і полягає в тому, що працівник повністю чи частково виключає емоції у відповідь на психотравмуючі фактори. Воно проявляється на таких рівнях: психофізіологічний (хронічна втома, зниження внутрішніх та зовнішніх сенсорних почуттів, розлади життєво важливих систем організму), емоційний (пониження емоційного тону,)

неврівноваженість та нервові зриви), поведінковий (ігнорування виконання професійних обов'язків, часті запізнення на роботу та збільшення кількості перерв).

Вигорання найбільш небезпечно на початку свого розвитку. «Вигораючий» працівник, як правило, майже не усвідомлює симптомів емоційного стресу. Дуже важливо вчасно побачити подібні прояви і правильно організувати систему підтримки таких працівників. Так як хворобу легше попередити, ніж лікувати

У педагогів, які працюють в інтернатних закладах, можна діагностувати наступні симптоми емоційного вигорання:

- депривація;
- емоційна відстороненість;
- емоційне виснаження;
- емоційний дефіцит;
- емоційно-моральна дезорієнтація;
- неадекватне емоційне виборче реагування;
- переживання психотравмуючих обставин;
- редукція професійних обов'язків.

Однак, навіть і у випадку діагностування вище зазначених симптомів частина педагогів констатують, що не відчувають дискомфорту в спілкуванні з дітьми та дорослими, відчувають емоційний підйом від зустрічей з новими людьми, завданнями і задоволені результативністю своєї діяльності. І лише окремі фахівців висловлюють турботу з приводу того, що вони не можуть якісно виконувати свою роботу і допомагати дітям у вирішенні їхніх соціальних проблем, так як стикаються з багатьма труднощами. У найзагальнішому вигляді перелік проблем і віднесення їх до компетенції педагога можна представити таким чином:

- проблеми, пов'язані з дезадаптацією дітей в соціальному середовищі;
- проблеми, пов'язані із збереженням психічного розвитку дітей;

– проблеми, пов'язані із розвитком дитини, як особистості.

Таким чином, педагоги, які працюють з дітьми-сиротами та дітьми, позбавлених батьківського піклування витрачають багато душевних сил, що веде до прояву певних емоційних реакцій. Тому в процесі професійної діяльності у них виробляється певний механізм захисту у вигляді зміни емоційного реагування на психотравмуючі обставини. Ці фактори призводять до підвищеного рівня емоційного вигорання, яке являється негативною особливістю діяльності фахівця педагогічної сфери.

Список використаних джерел:

1. Ансимова М.П., Борисова М.В, Основные направления профилактики и коррекции профессионального выгорания // Ансимова М.П., Борисова М.В. – Ярославский педагогический вестник № 2. – Том 2. – 2011. – С. 212 – 213 [Електронний ресурс] – Режим доступу до журн. http://vestnik.yspu.org/releases/2011_2pp/50.pdf
2. Жогно Ю.П. Психологічні особливості емоційного вигорання педагогів // Одеса. – 2009.– С. 8.
3. Методичні рекомендації для спеціалістів соціальних служб «профілактика та подолання професійного та емоційного вигорання. // Балакірева К.О. – [Електронний ресурс] – Режим доступу. <http://www.slideshare.net/undpukraine/ss-48391940>.